

Nr 31.

Ankom till Riksdagens kansli den 16 maj 1911 kl. 5 e. m.

Betänkande, i anledning af väckt motion om upphäfvande af stämpelskatten å inrikes växlar.

(1:a Afd.)

I en inom Andra kammaren af herr *Henrikson* m. fl. väckt motion, nr 37, har anförts:

»Den nu gällande stämpelskatten å växlar antogs af Riksdagen år 1909 på förslag af Kungl. Maj:t. Sedan länge ha emellertid *utrikes* växlar varit belagda med stämpelplikt, under det att skatt å *inrikes* växlar först infördes genom Riksdagens beslut 1894. Oppositionen mot denna skatteform, som alltid varit stark, men då fick vika för statsverkets behof, växte dock i så hög grad, att Riksdagen redan 1898 upphäufde sitt beslut af år 1894. Kungl. Maj:t återkom i statsverkspropositionen 1903 med nytt förslag om införande af stämpelplikt å inrikes växlar. Förslaget väckte motstånd, och redan i remissdebatten upptogs det till bemötande af dåvarande ledamoten af Andra kammaren *Hammarskjöld*. Det blef ej heller af Riksdagen antaget. Så dröjde Kungl. Maj:t till 1909, då återigen 1894 års förslag i på det stora hela taget oförändradt skick af Riksdagen antogs. Äfven då rönt det emellertid motstånd, i det att tre ledamöter från Andra kammaren i bevillningsutskottet reserverade sig för afslag å den kungl. propositionen, och först efter en långvarig debatt antog Andra kammaren en modifikation af det kungl. förslaget, hvilket senare dock segrade i den gemensamma voteringen.

Denna historik torde tydligt utvisa, huru svårt växelstämpelskatten har att finna en plats bland våra skattetitlar och hur illa sedd den är af allmänheten. Skälen emot densamma äro också synnerligen vägande, och det är endast då statsverkets behof varit särskildt trängande, som den har antagits. Växeln representerar ju

egentligen en skuld, hvarför det åtminstone icke direkt är kapitalet, som beskattas, och knappast indirekt heller, ty då det t. ex. gäller varuväxlar, torde det näppeligen bli den kapitalstarke, utan i stället den kapitalsvage och kreditbehöfvande, han må sedan vara köpare eller säljare, acceptant eller utställare, som får betala stämpelbeloppet. Ty det är ju den svage, som är mest beroende af växeln som betalningsmedel. Det är därför endast, då det gäller en affär mellan tvenne kapitalstarka, som växelskatten kan sägas bli, hvad Kungl. Maj:t velat göra den till, en kompletterande beskattning af den fonderade inkomst, som kapitalet skänker. Och äfven om större delen af varuväxlarna äro af denna natur, torde växelskatten ur denna synpunkt ej vara af någon större betydelse.

Mest orättvist och betungande verkar denna skatt emellertid, då den drabbar låneväxlar och särskildt de på mindre belopp. Härvidlag är det ju ingenting annat än en *skuld*, som beskattas. Det skulle möjligen kunna sägas vara förmånen att få disponera rörelsekapital, som beskattas. Men för denna förmån har ju låntagaren redan erlagt sin afgift genom räntan, som särskildt i vårt land är rundligt tilltagen, och därtill vid växlar erlagd i förskott. Det kan tyckas, att stämpelbeloppet är så obetydligt, att det lätt borde kunna bäras. Men häremot talar den ovilja, som den lånebehöfvande allmänheten har emot skatten, en ovilja, som förklaras däraf att detta stämpelbelopp är en tillökning i redan förut högst kännbara räntor och afgifter i samband med växeltransaktionen. Därtill kommer, att dessa växlar vanligen med endast några månaders mellanrum många gånger omsättas innan de bli inlösta, och vid hvarje omsättning återkommer stämpeln.

Dessa s. k. låneväxlar utgöra ej heller en obetydlighet, som man kan bortse ifrån vid lagstiftandet på detta område. De ha allt mer och mer kommit i bruk bland småproducenter och lägre inkomsttagare. Som exempel kan nämnas, att från ett bankkontor, där vi gjort förfrågan, lämnats den uppgiften, att under 1910 af växlarna 67.7 % utgjordes af låneväxlar och endast 32.3 % af varuväxlar.

Såsom ofvan redan påpekats är det endast vid tillfällen, då statsverkets behof varit synnerligen trängande, som stämpelskatten å växlar har kunnat bryta det starka motstånd, den ständigt rönt. Då bättre tider kommit, har den också upphäfts. Alla tecken tyda på, att de goda ekonomiska förhållanden, som nu inträdt, komma att bli af varaktig natur, och då blir det för oss ett oafvisligt kraf

att *snarast möjligt* få denna på den svage orättvist tyngande skatt brakt ur världen.

På ofvan anförda skäl få vi vördsamt hemställa, att Riksdagen ville för sin del besluta sådan ändring i förordningen den 18 september 1909 angående stämpelafgiften, att stämpelskatt å inrikes växlar ej längre måtte utgå.»

Stämpelskatt på inrikes växlar infördes hos oss, såsom motionärerna erinrat, senast enligt beslut vid 1909 års riksdag, hvilket trädde i kraft den 1 januari 1910. Redan den omständigheten, att denna skatt sålunda efter sitt sista införande utgått under föga mera än ett år, innebär för utskottet ett starkt skäl att icke nu förorda dess afskaffande. Det kan enligt utskottets mening icke anses med en sund skattepolitik förenligt att gång efter annan införa och efter någon kortare tid åter afskaffa växelstämpeln allt efter skiftande statsfinansiella konjunktioner. På grund af sitt nära samband med affärslifvet, hvars intressen, äfven i hvad de ankomma på statens skattepolitik, förvisso bäst tillgodoses af stabilitet i lagstiftningen, är nämligen denna skatt föga ägnad att utgöra något slags statsfyllnads-summa.

Utskottet.

För öfrigt torde vara uppenbart, att med statsverkets — för tillgodosende af förutvarande och nya uppgifter — alltjämt ökade inkomstbehof äfven den indirekta kapitalbeskattning, som stämpelskatten innebär, måste i mån af behof tagas i anspråk. Också finner man, hurusom inom ramen af denna skatteform äfven stämpel å inrikes växlar förekommer snart sagdt allestädes i utlandet. Af de europeiska länderna synes det vara endast Finland, som ännu icke infört densamma.

För vår budget är stämpeln å inrikes växlar numera en allt annat än obetydlig inkomstfaktor. Enligt approximativa beräkningar, som genom finansdepartementet ställts till utskottets förfogande, har stämpeln å inrikes växlar under år 1910 tillfört statsverket ungefärligen det i nämnda års riksstat beräknade beloppet eller 1,800,000 kronor. Denna stämpels borttagande skulle sålunda innebära en inkomstminskning för statskassan, som ingalunda kunde anses betydelslös i synnerhet vid en tidpunkt, då ovisshet ännu råder, i hvad mån de vid sistlidet års riksdag gjorda beräkningar rörande afkastningen af den reformerade direkta statsbeskattningen komma att visa sig riktiga.

Utskottet håller äfven före, att knappast något större behof af skattelindring på ifrågavarande område framträdt. Att affärsvärlden med tillfredsställelse skulle hälsa aflyftande af denna pålaga liksom hvarje annan lättnad af större eller mindre betydelse är naturligt, och ur denna synpunkt är det lätt förklarligt, om företrädare för åtskilliga sammanslutningar af näringsidkare ansett sig böra uttala sin anslutning till för det föreliggande förslaget. Men däraf lärer ingalunda följa, att det svenska näringslivet skulle mera än hvad förhållandet är inom andra länder tryckas af ifrågavarande beskattning med nuvarande måttliga skattesatser.

Med afseende åter å motionärernas erinran, hurusom denna skatteform särskildt orättvist betungar så kallade låneväxlar i motsats till de egentliga affärsväxlarna, torde vara nog att ånyo betona hvad tidigare i denna fråga framhållits därom, att dylika växlar påtagligen icke få blifva normerande för skattskyldighet i afseende å en kreditform, som tillkommit och hufvudsakligen borde användas i handelns och industriens intressen. Kändt är ju ock, att användningen af de så kallade ackommodationsväxlarna mångestades åtminstone tidvis tagit en omfattning, som varit ägnad att väcka betänkligheter, och då man af motionen finner, att exempelvis ett af motionärerna anfördt bankkontor under 1910 diskonterat 67.7 procent låneväxlar mot 32.3 procent varuväxlar, torde häraf knappast något kraftigare skäl kunna hämtas för att genom borttagande af stämpeln å inrikes växlar särskildt uppmuntra berörda form för kreditgifning.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att motionen II: 37 af herr Henrikson med flera icke må af Riksdagen bifallas, utan att gällande bestämmelser i fråga om inrikes växlar må bibehållas oförändrade.

Stockholm den 16 maj 1911.

På bevillningsutskottets vägnar:

ALEXIS HAMMARSTRÖM.

Reservationer:

af herr *Röing*, hvilken med instämmande af herrar *Bromée* i Billsta, *Olofsson* och *Eriksson* i Grängesberg, ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort hafva följande lydelse:

Stämpelskatt på inrikes växlar infördes, såsom motionärerna erinrat, hos oss första gången år 1894. Det af Kungl. Maj:t till nämnda års riksdag afgifna förslaget om införande af sådan skatt hade emellertid väckt starkt motstånd inom Riksdagen. Bevillningsutskottet hade afstyrkt förslaget och, sedan Andra kammaren bifallit utskottets hemställan, under det Första kammaren antagit Kungl. Maj:ts förslag med vissa ändringar, hade i gemensam votering Första kammarens mening segrat med den knappa majoriteten af 178 röster mot 166. Då sedermera år 1898 enskild motionär föreslog upphäfvande af stämpelskatten å inrikes växlar, afstyrktes visserligen förslaget af bevillningsutskottet, men sedan Första kammaren anslutit sig till motionen, under det Andra kammaren afslagit densamma, erhöles vid gemensam omröstning i bägge kamrarna majoritet för motionärens förslag, som antogs med 194 röster mot 172. Det af Kungl. Maj:t år 1903 framställda förslaget om återinförande af ifrågavarande stämpelskatt afstyrktes af bevillningsutskottet, hvars hemställan bifölls i Första kammaren med 104 röster mot 20 och i Andra kammaren utan omröstning. Då Kungl. Maj:t år 1909 åter framställde förslag om införande af stämpelskatt å inrikes växlar, tillstyrkte bevillningsutskottet införande af sådan skatt, hvilken också blef af bägge kamrarna beslutad. Afslagsyrkandet samlade dock i Andra kammaren 102 röster mot 104; i Första kammaren afgjordes frågan utan omröstning. Till belysande af frågans utgång vid 1909 års riksdag förtjänar erinras om då rådande tryckta finansiella förhållanden. Enligt beräkning af chefen för finansdepartementet skulle 1908 års statsreglering komma att utvisa en brist af mellan 2 och 3 miljoner kronor och,

särskildt med hänsyn till att äfven 1909 års statsreglering beräknades komma att uppvisa icke obetydliga brister under åtskilliga inkomstitlar, hade chefen för finansdepartementet ansett nödigt att redan i den till 1909 års riksdag afgifna statsverkspropositionen beräkna medel till täckande af den för år 1908 väntade bristen. Det var tvifvelsutän med tanke på det finansiella läget, som Riksdagen fann sig nödsakad att gifva sitt bifall till återinförandet af den en gång afskaffade stämpelbeskattningen af inrikes växlar.

Det torde af den nu lämnade öfversikten med tydlighet framgå, att Riksdagen endast med tvekan och såsom en nödfallsutväg anlitat den inkomstkälla, som ifrågavarande beskattning erbjuder. Det vill då synas utskottet, att det står väl tillsammans med den behandling, som tidigare kommit denna fråga till del inom Riksdagen, om Riksdagen, sedan det finansiella läge, som år 1909 framtvingade stämpelbeskattningen af inrikes växlar, numera lämnat rum för alltjämt stigande konjunkturer, åter upphäfver ifrågavarande beskattning.

Bevillningsutskottet vid 1909 års riksdag erinrade därom, att Kungl. Maj:ts då föreliggande förslag i fråga om stämpel å inrikes växlar, i jämförelse med hvad som gällde åren 1895—1898, innebure en väsentlig lättnad i den pålaga, växelstämpeln lägger på affärslifvet. Under det att enligt 1894 års bestämmelser växel skulle stämpelbeläggas, när den utställdes, innehölle då framlagda förslag den föreskriften, att stämpelplikten skulle inträda, först då växel öfverlättes eller till betalning företeddes. Denna olikhet mot hvad som gällt under nyssnämnda tid fann utskottet så mycket mera beaktansvärd, som utskottet förmodade, att det missnöje öfver växelbeskattningen, hvilket då försports inom affärsvärlden, i väsentlig mån fått sin näring just af det förhållandet, att stämpelplikten inträdt redan vid utställandet och sålunda kommit att drabba åtskilliga växlar, som aldrig grundat någon växelrätt. Den förmodan, som bevillningsutskottet år 1909 sålunda uttalat, torde näppeligen kunna anses hafva blifvit besannad. Till utskottet hafva nämligen i år i anledning af nu föreliggande motion från ett stort antal ekonomiska sammanslutningar i skilda delar af landet inkommit skrivelser, däruti hemställts, att utskottet måtte tillstyrka bifall till motionen, och hvilka sålunda bära vittne om, att växelstämpeln äfven nu är föremål för ett starkt och utbredt missnöje inom affärsvärlden.

På grund af hvad sålunda anförts hemställer utskottet,

att Riksdagen, i anledning af förevarande motion, II: 37, af herr Henrikson m. fl., måtte besluta, att rubriken *Växel* i gällande stämpelförordning skall hafva följande ändrade lydelse:

» *Växel*, godkänd eller protesterad; lika med *skuldebref*.

Där växel ställes att å utrikes ort betalas eller är utfärdad å utrikes ort, skall, oberoende af den stämpel, som i allmänhet är stadgad, växeln, då den utställes eller, om den utfärdas utom riket, innan den här i riket öfverlåtes eller till godkännande eller betalning företes, förses med stämpel af 50 öre för belopp, ej öfverstigande 1,000 kronor, och därutöfver 50 öre för hvarje påbörjad tusental kronor, hvarå den lyder, dock att frihet från stämpel äger rum för växel, som är ställd att vid uppvisandet betalas af medel, som hos bank eller bankir föras i räkning för utställaren, äfvensom för växel, som är dragen från utlandet på utlandet och endast är betalbar i utlandet, så ock för växel, som ställes att betalas till statsförvaltningen tillhörande allmänt verks eller styrelses order.

Är växel utfärdad i flera exemplar och har ett af dem blifvit med nyssnämnda särskilda stämpel försedt, vare de öfriga från sådan stämpel fria.

Se för öfrigt 20 §.»

af herr *Jeansson* i Kalmar, som anført:

» Af utskottets motivering framgår, att stämpelskatten skulle betraktas som permanent och sålunda ej borttagas, när de statsfinansiella konjunkturerna sådant medgäfve. Emot ett sådant uttalande nödgas jag reservera mig, då jag ej kan finna denna skatt vara

rättvis, när den ej drabbar befolkningen i allmänhet utan endast vissa delar däraf och ej alltid dem, som äro mest bärkraftiga.

När statsverkets finansiella läge sådant medgifver, hoppas jag därför, att Riksdagen skall borttaga stämpelskatten å inrikes växlar.»

Herr *Ericsson* i Ofvanmyra har anhållit få antecknadt, att han icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.
